

Maiteminaren tristezia

Juan Ramon MAKUSO

Jat.

Goizalde Landabaso.

2005, Elea argitaletxea. 95 orrialde.

Gizakiak badu bere baitan, bere barnean, bereak direnak eta ez beste inorenak. Sentimenduak. Eta sentimenduaz berba egitea ez da erraza. Ez erraza bakarrik, baizik eta kontraesan bat. Baina gizakiok hori egiten dugu barnekoa dena kaleratzerakoan.

Goizalde Landabaso-k hori egin egun bere poesia liburuan, *Jat* liburuan hain zuzen. Eta hori egin du gizakiaren nortasunak landuz, aztertuz. "Gu" bat erakusten du, anitza, bakardadeak badirudi gu horretan ez dela existitzen. Eta aniztasunaren banaketa agerian geratzen da "Zu" erakusterakoan, edo ohartzean, gu horretatik at bada-goela bestea. Bestea ikustea, gizakioi, sarritan zaila egiten zaigu, zu hori onartzea arrotza da azken batean, nahiz eta oso hurbilekoa izan. Prozesu honek ezinbestean nia behar du, gizakiaren erreferentzia zuzena, "Neu". Trilogia honekin Goizalde Landabasok osatzen du poesiaren tradizioan gehien azaltzen den gaietariko bat: maitasuna. Eta maitasunaren jokoan maiteminak, protagonismo handi bat dauka. Goizalderentzat Jaten maiteminak maitasuna gailentzen du. Maitasuna eta maiteminaren arteko dialektikan, maitemina lehenetsi egiten da.

Atrebentzia ez bada, Goizalde Landabasoren poesia biluzte bat da, eta gizakia biluzten denean agerian geratzen da. Agertze honekin gizakiaren alde humanoa denen begi aurrean geratzen da, benetako gizakiaren erakustaldia. Erakustaldia, maiteminak egiten du, maite-

minaren ondorioa litzateke. Barne-biluzte honek gizakiaren txikitasuna, gizakiaren ahuldadearen ikur bihurtzen da.

“Instant batean mundua geldituko balitz,
zeure bila joango nintzateke
itsasoak abarrotsa galduko balu
zerua ilargi atzean babestuko balitz
zuregana egingo nuke.
Orainak eta geroak iraganarekin uztartzea ebatziko balute
nik zurera.
Infinitua hasiko balitz ere
ez izan zalantza izpirik:
zure bila abiatuko nintzateke.”

Txikitasunak, ahuldadeak, gauza eder askoditu, eta aurreko beretoetan hori islatzen da. Goizalde Landabasok ariketa xumea bezain heroikoa plazaratu du: maitasunaren aitortza. Eta aitortzak gizakion historian ez dira larregi ikusten. Gizakiok lotsa izaten dugu aitormenak egiteko, lotsa gailentzen da eta benetakotasuna desagertzen da. Goizaldek, bere poesian benetakotasunarekin jolasten du. Benetakotasuna agian era inkontzientean, baina emaitza oso egiazkoa da. Eta poesiak egiazkoa izan behar du. Edo behintzat egiaren hurbilketaren ariketa.

Maitasunak ilusioa du bere baitan, baina bere itzala ere. Bizitza aurkakoen baitan eraikitzen da. Maitasunaren istorio honetan hiru elementu agertzen direla arestian esan dugu, eta maitasunaren edertasunean, maitasuna gu denean itsasoko txalupa bat bezala da. Eta gu hori hautsi egiten denean, alde batean geratzen dira norbanaoak. Eta zu, bestea, agertzen da.

“Noraezak itzartu nau gaur.
Eskumaldetik jeikitzeke joerak estropezu egin du hormarekin.
Minotauoaren labirintoan nago
irteera ezin aurkiturik.
Nola edo hala topatu dut sukaldea.
Kaferik hartzeko tazarik ez dut aurkitu.
Non gosaltzerik ez dut
ezta zer gosaldurik ere.
Orduan konturatu naiz
Bart apurtu zaidala oparitu zenidan urdina.”

Zu honek badu maitemina osotasuna. Eta hain humanoa den gorrotoa ere. Maitatzen dugu baina baita ere gorrotatu. Gorrotoak zauria du ez baldin badakigu zurrunbilo horretatik ateratzen jakiten, eta ateratzeko norberak egin behar du apustua: Neu izango naiz, eta hementxe bat egiten du Goizalde Landabasok aurkeztu digun zikloak. Zikloa proposamen bat da Goizalderen poesian. Zikloa ironikoa ere bada:

“Ixaz idatzitako berbak gustatzen zaizkit.

Xuabe,

Goxo

xaxatu

xistera.

Ixaz jantzitako gizonak atsegin ditut.

Xarmangarriak

Belarrira xuxurlatzen dutenak

xirrika-xarraka datozenak

kafeari xikoria botatzen diotenak

behetik gora xerkatzen nautenak

goitik behera

xapa-xapa maitatzen nautenak.

Maitasunak, baina,

ixarik ez du.”

“Jat” irakurri dut eta gustaten jata. Goizalde Landabasok bere poesiarekin gizakiaren hezurdurataraino eramaten gaitu. Hezurdura ikustearren biluzik agertzen zaigu egilea. Eta egun biluztea ez da erraza.